

Agenda bijeenkomst Overlegorgaan Nationaal Park Schiermonnikoog

Datum en tijd: **donderdag 17 november 2021, 20.00 uur**

Plaats: **Dorpshuis Schiermonnikoog**

1. Opening en vaststellen agenda

2. Presentaties / gedachtewisseling

a. Naar een nieuw Beheer- en ambitieplan (Bap) NP Schiermonnikoog (bijlage 1 ter kennisneming plan van aanpak Beheer- en ambitieplan NP Schiermonnikoog) (Chris Braat, Natuurmonumenten)

Tijdens de bijeenkomst van het Overlegorgaan op 21 april jl. is afgesproken het project Nationaal Park Nieuwe Stijl / nieuw ambitieplan stop te zetten en het huidige Beheer- en inrichtingsplan met een jaar te verlengen, d.w.z. tot en met 2023. Inmiddels heeft de werkgroep Beheer en Communicatie samen met Jaap Jepma (bureau Noordtj) en Cris Braat (Natuurmonumenten) een concept-plan van aanpak voor een nieuw Beheer- en ambitieplan (Bap) opgesteld. Met het nieuwe Bap moet het Nationaal Park vanaf 2024 weer jaren vooruit kunnen. Het streven is het nieuwe Bap eind volgend jaar ter vaststelling voor te leggen aan het Overlegorgaan.

Naast de Evaluatie van het Beheer- en inrichtingsplan 2011-2022 Nationaal Park Schiermonnikoog (agendapunt 7, bijlage 2) zijn als input voor het plan van aanpak de volgende documenten gebruikt:

- a. *Landschapsbiografisch essay Schiermonnikoog* (M. Molema, J. Wiersma) dat in de eerste fase van project Nationaal Park Nieuwe Stijl is opgesteld en in de zomer is opgeleverd;
- b. *Inventarisatie watersysteem Schiermonnikoog*; ambtelijk document (inventarisatie) van de provincie dat gebruikt zal worden bij de samenstelling van het nieuwe Bap).

Ad a. Landschapsbiografisch essay Schiermonnikoog (bijlage 3 ter kennisneming)

Het essay laat zien hoe het landschap van Schiermonnikoog de afgelopen eeuwen is veranderd, welke rol de mens daarin heeft gehad en welke waarden mensen / bewoners koesterden m.b.t. het landschap. Het essay laat zien dat het landschap veranderde zonder dat de onderliggende waarden veranderden: nieuwe landschapsvormen kunnen samengaan met behoud van de waarde die mensen toekennen aan het landschap. Uitdaging is om veranderingen m.b.t. het landschap aan te laten sluiten bij de waarden van mensen. Belangrijk thema van het essay is 'gedeeld eigenaarschap' dat van belang is gelet op uitdagingen als klimaatverandering, zeespiegelstijging en energietransitie. Deze uitdagingen zijn zo complex dat een goede samenwerking en vertrouwen tussen partijen onontbeerlijk is. Conclusie van het essay is dat de toekomst van het Nationaal Park gezocht moet worden in meer verbindingen: verbindingen tussen enerzijds natuur en ecologie en anderzijds aspecten als lokale economie en samenleving, cultuurhistorie en recreatie en toerisme.

Ad b. Inventarisatie watersysteem Schiermonnikoog

Uit de inventarisatie komt o.a. naar voren:

- Denk na over de vraag hoe het eiland op de lange termijn er uit moet zien en betrek dat perspectief bij te maken keuzes. Maatregelen voor actuele en toekomstige probleem moeten toekomstbestendig zijn.
- Het is niet zeker hoe snel de zeespiegelstijging zal gaan, maar op enig moment zal de zeespiegel (meer dan) een meter hoger staan wat een landinwaartse stroming van zout grondwater op gang zal brengen.
- Zoet grondwater is van levensbelang voor de mens, de natuur en de landbouw. Zeespiegelstijging tast die voorraad aan. Hoewel dat een heel traag proces is moet er wel op worden geanticipeerd.
- De vraag naar drinkwater stijgt.
- Door de RWZI gezuiverd water wordt geloosd op de Waddenzee. Bekeken kan worden of en in hoeverre dit water duurzaam ingezet kan worden.

Toelichting op plan van aanpak

Om op voorhand niets uit te sluiten is het plan van aanpak in eerste instantie opgesteld vanuit mogelijke ambities van en voor het gehele eiland. In eerste instantie zijn ambities dus boven posities geplaatst en is niet op voorhand afgebakend waar het Nationaal Park wel of niet overgaat en wie waarvoor verantwoordelijk is. Die vragen over verantwoordelijkheden en rollen van de partijen zijn uiteraard wel relevant maar worden in 2e instantie opgepakt.

We beginnen niet bij nul. Er zijn diverse lopende trajecten - van één of meer deelnemers van het Overlegorgaan - waar verbinding mee wordt gezocht, bijvoorbeeld de gebiedsgerichte aanpak in het kader van de dijk- en duinversterking, het streefbeeld van de boeren, organische reststromen, natuurdoelanalyse / evaluatie Natura2000-beheerplannen, omgevingsvisie van de gemeente, etc. Bij de uitwerking van het plan van aanpak zal de focus liggen op de verbinding van de diverse trajecten en de betrokken partijen waarbij het Nationaal Park kan fungeren als platform of netwerkorganisatie.

Voorgestelde werkwijze, opzet van het Bap en dialoog

Gelet op de lopende trajecten, waaronder regionale / landelijke trajecten, bijvoorbeeld in het kader van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG), waarvan we de processen en gevolgen voor Schiermonnikoog op dit moment niet goed kunnen overzien, gaat de werkgroep na hoe daarmee bij de uitwerking van het plan van aanpak om te gaan. Mogelijk kan ten aanzien van sommige onderwerpen / thema's verwezen worden naar afzonderlijke trajecten / plannen van de betreffende partijen. En in het verlengde hiervan; sommige onderdelen van het Bap kunnen misschien op een globaal niveau en andere mogelijk op een meer gedetailleerd niveau worden uitgewerkt. Gelet op de diverse soms complexe trajecten zal dit in dialoog met de betreffende partijen 'al werkende weg' moeten worden uitgevonden.

Bij het opstellen van het Bap wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de kennis van de bewoners en bezoekers. Idee is om partijen actief op te zoeken, bijvoorbeeld tijdens hun reguliere bijeenkomsten. Ten aanzien van belangrijke thema's worden thema-avonden georganiseerd. Nog nagegaan wordt op welke wijze het Overlegorgaan tussentijds betrokken kan worden bij, c.q. input kan leveren voor de samenstelling van het Bap.

Het definitieve plan van aanpak en een voorstel over de uitgaven die hiermee zijn gemoeid worden na de bijeenkomst van het Overlegorgaan via schriftelijke ronde ter vaststelling voorgelegd.

b. Bereikbaarheid Schiermonnikoog (Ernst Lofvers, Rijkswaterstaat)

De presentatie zal o.a. gaan over de morfologische veranderingen in het Waddengebied, de veranderingen van de vaargeul, het onderhoud van de vaargeul in relatie tot Natura2000 (waaronder het 'baggerplafond') en de vervoerconcessie naar Schiermonnikoog.

- PAUZE -

3. Verslag bijeenkomst van 21 april 2022 (bijlage 4 ter vaststelling)

- a. Vaststellen verslag
- b. Naar aanleiding van het verslag (voor zover niet een apart agendapunt)

4. Mededelingen leden Overlegorgaan

Schriftelijke mededelingen / informatiedeling (gerelateerd aan het nieuwe Beheer- en ambitieplan)

a. Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG)

Het NPLG is er op gericht via een zogenoemde gebiedsgerichte aanpak stikstofmaatregelen te combineren met andere maatregelen om de natuur, de bodem en de waterkwaliteit te verbeteren en de klimaatdoelstelling te halen. Per gebied moet inzichtelijk worden gemaakt wat het toekomstperspectief is op basis van de opgaven voor emissiereductie, natuurherstel en water. Uitgangspunt is dat de draagkracht van het bodem- en watersysteem leidend is.

De uitvoering van het NPLG ligt bij de provincies. Een dezer dagen zal een Kamerbrief verschijnen die meer duidelijkheid moet geven over de doelstellingen voor klimaat, energie en water, etc. Op basis hiervan moet de provincie een integraal gebiedsplan aanleveren bij het Rijk (juli 2023) waarin beschreven wordt hoe zij de doelen van het NPLG wil realiseren. In Fryslân zal dit gebeuren onder de naam 'Frysk Programma Landelijk Gebied' (FPLG).

Per stikstofgevoelig Natura2000-gebied moet een natuurdoelanalyse worden gemaakt. Deze analyse beschrijft hoe het gaat met de natuur, welke problemen er eventueel zijn en welke aanpak nodig is om de natuur weer gezond te maken. Deze analyses zijn input voor de evaluatie van de Natura2000-beheerplannen en de gebiedsgerichte aanpak. De natuurdoelanalyses en gebiedsprogramma's zullen getoetst worden door de onafhankelijke Ecologische Autoriteit.

Zie ook <https://www.fryslan.frl/gebiedsgerichte-aanpak>

b. Gebiedsgerichte aanpak in het kader van de dijk- en duinversterking

De verkenningsfase voor de dijk- en duinversterking (in het kader van het zogenoemde Hoogwaterbeschermingsprogramma) is recent gestart. In deze fase wordt stapsgewijs toegewerkt naar een voorkeursalternatief dat de meest kansrijke en gewenste oplossing beschrijft. De eigenlijke uitvoering is gepland voor 2027/2028. De gebiedsgerichte aanpak is erop gericht projecten te combineren met de dijk- en duinversterking. Op 13 september 2022 heeft een informatieavond plaatsgevonden en op 14 september 2022 jl. een zogenoemd ontwerpatelier met diverse betrokkenen. De resultaten daarvan worden op 23 november 2022 teruggekoppeld aan de deelnemers.

Iedere eerste dinsdag van de maand is er 's morgens een inloopspreekuur in het gemeentehuis.

Zie ook <https://www.wetterskipfryslan.nl/projecten/schiermonnikoog>

c. Beleidsprogramma Nationale Parken

Het huidige nationale programma Nationale Parken loopt eind dit jaar af. Dit driejarige programma was een vervolg op de in 2016 gesloten Nationale Parken Deal tussen het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, provincies en diverse partners in het natuur- en recreatieveld. Doel van de Deal is o.a. om de kwaliteit van de Nationale Parken te verhogen en de betrokkenheid van de samenleving bij de natuur te versterken.

Op 21 april jl. is de evaluatie van het nationale programma aan de orde geweest in het Overlegorgaan. Uit de evaluatie bleek dat er bij betrokkenen behoefte is aan een vervolg en meer duidelijkheid voor de langere termijn over de inrichting van het stelsel van Nationale Parken, de status van een Nationaal Park, de gewenste ontwikkelrichting van de Nationale Parken, de beschikbare middelen, en de (regie)rol van het ministerie van LNV en de provincies. Uit de evaluatie kwam ook naar voren dat de relatie met het natuur- en ruimtelijke-orderingsbeleid om verduidelijking vraagt. Geadviseerd werd een nieuw kwaliteitskader te ontwikkelen om duidelijkheid te bieden over de criteria waar Nationale Parken (op termijn) aan moeten voldoen. In dit verband wordt momenteel gewerkt aan de samenstelling van een zogenoemd *streefbeeld* voor Nationale Parken. Hoewel er druk staat op het proces is er op dit moment nog geen zicht op de inhoud van het nieuwe beleidsprogramma. Discussiepunten zijn de criteria waar Nationale Parken aan moeten voldoen, bijvoorbeeld over de minimaal benodigde omvang van de natuurkernen. Een verplichte ruimere begrenzing van het Nationaal Park (natuurkernen plus 'overgangszones') – waar eerder over werd gediscussieerd – lijkt toch niet wettelijk vastgelegd te worden. Discussiepunt is ook of de Nationale Parken een (actieve) rol kunnen / moeten spelen bij de grote ruimtelijke opgaven in het kader van het NPLG. Het nieuwe beleidsprogramma moet voor de Statenverkiezingen afgerond zijn. Volgens de planning wordt een conceptbeleidsprogramma op 22 december behandeld door de stuurgroep. Om een idee te krijgen van - het abstractieniveau van - de discussies wordt hieronder het CONCEPT-streefbeeld (versie medio oktober) weergegeven (citaat):

- 1. Versterken van de natuur-, landschap-, erfgoed- en ruimtelijke kwaliteiten van het Nationale Park vanuit hun gebiedsidentiteit;*
- 2. De ontwikkeling van het Nationale Park naar grotere, robuustere natuur- en landschapsgebieden met stevige natuurkernen ondersteunen.*
- 3. Het Nationale park, in samenwerking met de omwonenden en ondernemers in de omgeving laten bijdragen aan de transitie in het landelijk gebied, de ontwikkeling naar een meer natuurinclusief Nederland met ruimte voor duurzaam ondernemerschap, en de realisatie van klimaat- en wateropgaven;*
- 4. Versterken van de (top)beleving van het Nationale Park in balans met de draagkracht van de natuur én op basis van duurzaam toerisme.*

5. Versterken van de verbondenheid van de samenleving met de Nationale Parken onder andere door educatie, voorlichting, kennisontwikkeling en onderzoek.
6. Een grotere herkenbaarheid en eenheid van de gezamenlijke Nationale Parken in Nederland bereiken door eenduidige en gezamenlijke publiekscommunicatie.

d. Europarc-conferentie

Begin oktober 2023 wordt er een Europarc-conferentie (de 50e) in Leeuwarden gehouden: zie <https://www.europarc2023.nl/>

Mondelingen mededelingen

5. Bestuur beheerstichting Nationaal Park Schiermonnikoog

a. Stand van zaken begroting 2022 (bijlage 5 ter kennisneming)

Dit betreft enkele verwachte voor- en nadelen met betrekking tot het lopende jaar. Het eigenlijke exploitatieresultaat zal moeten blijken uit de jaarrekening 2022.

b. Financieel reglement (bijlage 6 ter kennisneming)

Het bestuur van de beheerstichting heeft financiële spelregels vastgesteld. De spelregels betreffen de rollen en bevoegdheden van het bestuur van de beheerstichting en de secretaris. Kader voor de spelregels is de door het Overlegorgaan vastgestelde begroting. Het reglement kan beschouwd worden als een aanvulling op de akte van oprichting van de beheerstichting uit 2014.

c. Begroting 2023 Nationaal Park Schiermonnikoog (bijlage 7 ter vaststelling)

De opzet van de begroting is conform de begroting 2022. Ten opzichte van de begroting 2022 vallen de kosten van de post 'Uitvoering Jaarplan Communicatie en Educatie' in 2023 bijna 4.000 euro lager uit. Dat houdt vooral verband met eenmalig extra geraamde kosten in 2022 als gevolg van migratie en implementatie van de website. Met deze eenmalige kosten heeft het Overlegorgaan op 21 april jl. ingestemd.

In de begroting is zowel aan de opbrengsten- als de uitgavenkant een bedrag van ruim 54.000 euro opgenomen voor project Nationaal Park Nieuwe Stijl waar ook de uitwerking van het plan van aanpak Beheer- en ambitieplan onder valt. De opbrengst betreft - een derde deel van het voorschot van - de subsidie die aan het Nationaal Park eind 2020 is toegekend door het ministerie van LNV voor de periode 2021 t/m 2023. Aan de uitgavenkant betreft dit nog een globale raming. Beoogde uitgaven op basis van een projectplan zullen daarom nog afzonderlijk ter goedkeuring worden voorgelegd aan het Overlegorgaan, eventueel via schriftelijke ronde. Dat geldt ook voor de kosten m.b.t. het plan van aanpak voor het nieuwe Beheer- en ambitieplan.

Voorgesteld wordt de begroting 2023 Nationaal Park Schiermonnikoog vast te stellen.

d. Overzicht ingekomen en uitgaande stukken (bijlage 8 ter kennisneming)

e. Opvolging penningmeester

Koos Siebes heeft aangegeven te willen stoppen als penningmeester. Dit betekent dat voor het bestuur van de beheerstichting een nieuwe penningmeester gezocht moet worden. Elke aan het Overlegorgaan deelnemende organisatie, met uitzondering van de provincie, kan een penningmeester afvaardigen.

Vraag: de deelnemers, m.u.v. de provincie, wordt gevraagd of zij een penningmeester kunnen afvaardigen voor het bestuur van de beheerstichting. U kunt kandidaten aanmelden bij de voorzitter of de secretaris.

6. Jaarplan 2023 Communicatie en Educatie Nationaal Park Schiermonnikoog, ter vaststelling (bijlage 9 ter vaststelling)

Het Jaarplan C&E 2023 sluit aan op de begroting 2023. Een bedrag van 17.500 euro wordt vanuit het jaarplan doorberekend aan de begroting van het Nationaal Park. In het jaarplan C&E 2023 en daarmee ook in de begroting 2023 is - i.v.m. gestegen uurtarieven - het aantal uren van de IVN-coördinator en de medewerker C&E van Natuurmonumenten met ca. 10% teruggebracht.

Voorgesteld wordt het Jaarplan 2023 Communicatie en Educatie Nationaal Park Schiermonnikoog vast te stellen.

7. Evaluatie Beheer- en inrichtingsplan (Bip) 2011-2022 NP Schiermonnikoog (bijlage 2 ter vaststelling)

Zoals hierboven aangegeven heeft de werkgroep Beheer en Communicatie het Beheer- en inrichtingsplan 2011-2022 NP Schiermonnikoog geëvalueerd. Daarbij is voortgebouwd op de tussentijdse evaluatie in 2019 en de rapportage aan het Overlegorgaan eind 2021. Met het oog op het nieuwe Beheer- en ambitieplan is in de nu voorliggende evaluatie / rapportage een kolom 'doorkijk naar het Beheer- en ambitieplan 2024 e.v.' opgenomen: diverse onderwerpen zijn nog actueel en zullen in één of andere vorm een vervolg krijgen in het nieuwe Beheer- en ambitieplan.

Voorgesteld wordt het document Evaluatie Beheer- en inrichtingsplan (Bip) 2011-2022 NP Schiermonnikoog vast te stellen.

8. Vergaderingen Overlegorgaan 2023

Voorstel:

Voorjaarsvergadering: 20 april 2023

Najaarsvergadering : 23 november 2023

9. Schorsing en benoeming voorzitter Nationaal Park Schiermonnikoog

Arjan Berkhuisen heeft te kennen gegeven te willen stoppen als voorzitter van het Nationaal Park. Vervolgens is vanuit – en met instemming van – het Overlegorgaan een sollicitatie-/adviescommissie gevormd. Deze commissie heeft breed geworven door het plaatsen van een advertentie in meerdere media. Daar zijn veel reacties op gekomen. De commissie heeft met een aantal kandidaten gesproken. Medio oktober heeft de commissie een kandidaat geselecteerd om voorgedragen te worden voor benoeming.

Voorgesteld wordt de huidige voorzitter, de heer Arjan Berkhuisen te schorsen als voorzitter en mevrouw Lutz Jacobi te benoemen als nieuwe voorzitter.

10. Rondvraag

11. Sluiting

Leeuwarden, 1 november 2022